

Sygn. akt I BP 10/16

POSTANOWIENIE

Dnia 20 czerwca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera

w sprawie z powództwa K. K.
przeciwko Ognisku Pracy Pozaszkolnej [...]o uznanie za bezskuteczne zmiany
wymiaru etatu, o wynagrodzenie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 20 czerwca 2017 r.,
skargi powódki o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego
postanowienia Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. z
dnia 9 września 2015 r., sygn. akt IX Pa .../15,

odrzuca skargę.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w K., wyrokiem z 12 maja 2015 r., w sprawie z powództwa K. K. przeciwko Ognisku Pracy Pozaszkolnej o uznanie za bezskuteczne zmiany wymiaru etatu i o wynagrodzenie, oddalił apelację powódki i zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 1.800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.

Pismem z 30 czerwca 2015 r. pełnomocnik powódki wniósł zażalenie na postanowienie o kosztach procesu zawarte w punkcie drugim powyższego wyroku. W wyniku rozpoznania zażalenia, Sąd Okręgowy w K., postanowieniem z 21 sierpnia 2015 r., zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym obniżył do kwoty 900 zł, w

pozostalej części zażalenie oddalił i zniósł między stronami koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym.

Równocześnie Sąd Okręgowy w K., postanowieniem z 24 czerwca 2015 r., zgodnie z wnioskiem strony pozwanej, nadał wyrokowi z 12 maja 2015 r. klauzulę wykonalności w zakresie punktu drugiego, tj. w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

Następnie powódka, pismem z 29 lipca 2015 r., złożyła zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego w K. z 24 czerwca 2015 r., wnosząc o jego zmianę przez uchylenie klauzuli wykonalności i oddalenie wniosku pozwanej.

Sąd Okręgowy w K., postanowieniem z 9 września 2015 r., uchylił postanowienie z 24 czerwca 2015 r. o nadaniu klauzuli wykonalności orzeczeniu z 12 maja 2015 r. w przedmiocie przyznanych w nim kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym ponad kwotę 900 złotych oraz odrzucił zażalenie powódki.

Sąd Okręgowy, powołując się na art. 359 § 1 k.p.c., argumentował, że postanowieniem z 24 czerwca 2015 r. nadano klauzulę wykonalności orzeczeniu z 12 maja 2015 r. w przedmiocie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym, podczas gdy w toku instancji objęta tym orzeczeniem kwota 1.800 zł została obniżona do wysokości 900 zł, co daje podstawę do odpowiedniej zmiany zakresu postępowania klauzulowego.

Jednocześnie Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do rozpoznania zażalenia powódki na przywołane w zażaleniu postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności, uznając je za niedopuszczalne w rozumieniu art. 373 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. Sąd podkreślił, że na postanowienie co do nadania klauzuli wykonalności służy zażalenie tylko wtedy, gdy nadaje ją lub odmawia jej nadania sąd pierwszej instancji (art. 781 § 1 i art. 795 k.p.c.). Jeżeli nadaje ją sąd drugiej instancji (art. 781 § 1 k.p.c.), co miało miejsce w niniejszej sprawie, od jego orzeczenia dalszego środka odwoławczego nie ma, stosownie do Działu V i w związku z art. 13 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 czerwca 1966 r., I CZ 55/66, BSN 1966 nr 10 poz. 143, postanowienie Sądu Najwyższego z 21 listopada 2011 r., II PZ 33/11, LEX nr 1129106).

Powódka, K. K., reprezentowana przez pełnomocnika, wniosła skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, tj. postanowienia Sądu Okręgowego z 9 września 2015 r., w części odrzucającej zażalenie powódki na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności ze względu na jego niedopuszczalność.

Zaskarżonemu postanowieniu pełnomocnik powódki zarzucił:

1) naruszenie art. 373 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. i art. 370 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c., przez ich zastosowanie, a w konsekwencji odrzucenie zażalenia powódki, mimo braku podstaw do odrzucenia zażalenia;

2) naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 781 § 1 k.p.c. i art. 795 k.p.c. przez ich błędną wykładnię, czego przejawem jest wskazanie tych przepisów jako podstawy uznania, że na postanowienie co do nadania klauzuli wykonalności przysługuje zażalenie tylko wtedy, gdy nadaje ją lub odmawia jej nadania sąd pierwszej instancji;

3) naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 777 § 1 k.p.c., przez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że wyrok Sądu Okręgowego w K. z 12 maja 2015 r. jest prawomocnym orzeczeniem Sądu w zakresie punktu 2. tego wyroku, podczas gdy pełnomocnik powódki wystąpił z wnioskiem o sporządzenie uzasadnienia wyroku, przez co w konsekwencji postanowienie o kosztach procesu zawarte w punkcie 2. wyroku nie było prawomocne w chwili nadania mu klauzuli wykonalności.

Pełnomocnik skarżącej wniósł o stwierdzenie, że postanowienie Sądu Okręgowego w K. z 9 września 2015 r. jest niezgodne z: art. 373 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c., art. 370 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c., art. 781 § 1 k.p.c. i art. 795 k.p.c. oraz art. 777 § 1 k.p.c.

Pełnomocnik skarżącej podniósł, że wydanie zaskarżonego postanowienia wyrządziło powódce szkodę w wysokości 864,82 zł. Na kwotę tę składają się: kwota 390,90 zł wyegzekwowana od powódki przez komornika oraz kwota 353,92 zł stanowiąca koszty postępowania egzekucyjnego.

Wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe, brak jest ustawowej podstawy do wniesienia środków

odwoławczych od zaskarżonego postanowienia, a ponadto nie podlega ono zaskarżeniu skargą kasacyjną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia wniesiona w rozpoznawanej sprawie jest niedopuszczalna i z tej przyczyny podlegała odrzuceniu.

Zgodnie z art. 424¹ § 1 k.p.c. można żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Z przytoczonego uregulowania jednoznacznie wynika, że skarga przysługuje od wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a więc zasadniczo – w trybie procesowym – od wyroku sądu okręgowego (działającego jako sąd drugiej instancji) albo od wyroku sądu apelacyjnego, jeżeli wyroki te kończą postępowanie w sprawie. Nie przysługuje natomiast od postanowień wydanych w incydentalnych kwestiach proceduralnych.

W obecnym stanie prawnym – obowiązującym od 25 września 2010 r. – skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia przysługuje tylko od prawomocnych wyroków sądu drugiej instancji kończących postępowanie w sprawie oraz od postanowień co do istoty sprawy kończących postępowanie wydanych przez sąd drugiej instancji w postępowaniu nieprocesowym, w postępowaniu o uznanie i stwierdzenie wykonalności orzeczeń sądów państw obcych oraz w postępowaniu o uznanie i stwierdzenie wykonalności wyroku sądu polubownego wydanego za granicą lub ugody zawartej przed sądem polubownym za granicą (art. 424¹, 519², art. 1148¹ § 3, art. 1151¹ § 3 i art. 1215 § 3 k.p.c.). Od innych prawomocnych orzeczeń, w tym w szczególności wydanych w postępowaniu klauzulowym, egzekucyjnym, upadłościowym i restrukturyzacyjnym, a także postanowień formalnych, wpadkowych (tzw. procesowych) skarga nie przysługuje (art. 767⁴ k.p.c., art. 33 ust. 3 i art. 223 ust. 1 Prawa upadłościowego oraz art. 202 Prawa restrukturyzacyjnego), a jeżeli przez ich wydanie została

wyrządzona szkoda, strona może dochodzić jej wynagrodzenia bez uprzedniego stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem w postępowaniu ze skargi, czyli przed sądem powszechnym, bezpośrednio od Skarbu Państwa, w sprawie o odszkodowanie (art. 424^{1b} k.p.c.).

Pełnomocnik powódki wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem postanowienia Sądu Okręgowego z 9 września 2015 r. w części odrzucającej zażalenie powódki na postanowienie Sądu Okręgowego o nadaniu klauzuli wykonalności wyrokowi Sądu Okręgowego w części dotyczącej zwrotu kosztów procesu – ze względu na niedopuszczalność takiego zażalenia.

Skarga o stwierdzenie bezprawności nie została zatem wniesiona od wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie (co do istoty), lecz od postanowienia rozstrzygającego kwestie proceduralne. Postanowienie takie nie mieści się w kategorii orzeczeń zaskarżalnych skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem, o której stanowi art. 424¹ § 1 k.p.c.

Przeprowadzenie postępowania przewidzianego w art. 424¹ i nast. k.p.c. w celu uzyskania prejudykatu stwierdzającego, że prawomocne orzeczenie, które wyrządziło szkodę, jest niezgodne z prawem, stanowi niezbędny etap umożliwiający dochodzenie odszkodowania od Skarbu Państwa tylko w wypadku niektórych orzeczeń sądowych, skonkretyzowanych w przepisach. Są nimi wyroki kończące postępowanie w sprawie w trybie procesowym (art. 424¹ k.p.c.), postanowienia orzekające co do istoty sprawy kończące postępowanie w postępowaniu nieprocesowym (art. 519² k.p.c.) oraz niektóre inne orzeczenia, co do których taką możliwość przewidziano wyraźnie np. w art. 1148¹ § 3 k.p.c., w art. 1151¹ § 3 k.p.c. czy w art. 1215 k.p.c. W wypadku pozostałych prawomocnych orzeczeń sądowych skarga o stwierdzenie ich niezgodności z prawem jest niedopuszczalna, a poszkodowany może – zgodnie z art. 424^{1b} k.p.c. – dochodzić odszkodowania bezpośrednio od Skarbu Państwa bez wcześniejszego wyczerpania postępowania uregulowanego w art. 424¹ i nast. k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2012 r., V CNP 42/11, LEX nr 1215459).

Od 25 września 2010 r. wyłączenie możliwości wszczęcia postępowania o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia objęło

postanowienia sądu wydane w związku z formalnym odrzuceniem środków odwoławczych lub środków zaskarżenia. W aktualnym stanie prawnym, skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia wniesiona od orzeczenia, od którego skarga taka nie przysługuje, podlega odrzuceniu na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c. jako niedopuszczalna. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem może dotyczyć wyłącznie wyroków, a w szczególnych wypadkach również nakazów zapłaty, nie jest natomiast dopuszczalna od postanowienia np. oddalającego zażalenie na postanowienie o odrzuceniu apelacji (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 24 czerwca 2014 r., V CNP 26/14, LEX nr 1681524, z 27 stycznia 2015 r., I CNP 23/14, LEX nr 1628896).

Podsumowując, skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie przysługuje od postanowień w kwestiach proceduralnych wydanych w postępowaniu procesowym (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 13 marca 2014 r., II CNP 64/14, niepubl.; z 9 października 2013 r., II CNP 34/13, LEX nr 1380877; z 9 maja 2012 r., V CNP 63/11, LEX nr 1211174, z 25 listopada 2015 r., I BP 3/15, LEX nr 1954219).

Z przedstawionych przyczyn skarga podlegała odrzuceniu na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c.

kc